

روزانہ شناسی سیاسی

وضعیت ہا، اشخاص و قضایا
دیرند کریک ہو تون

سعید عبدالملکی

(عضو ہیئت علمی دانشگاه پیام نور)

سرشناسه: هوتون، دیوید پاتریک، ۱۹۶۶-م. Houghton, David Patrick

عنوان و نام پدیدآور: روان شناسی سیاسی: وضعیت ها، اشخاص و قضایا/ دیوید پاتریک هوتون؛
{مترجم: سعید عبدالملکی}

مشخصات نشر: تهران/ دانژه، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۳۲۰ ص: مصور، جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۰۶۳-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Political Psychology: Situations, Individuals and Cases, 2009.

یادداشت: کتابخانه: عنوان «روان شناسی سیاسی: موقعیت ها، افراد و مصادیق» توسط انتشارات
قومس سال ۱۳۹۱ فیبا گرفته است.

عنوان دیگر: روان شناسی سیاسی: موقعیت ها، افراد و مصادیق.

نوع: روان شناسی سیاسی.

ترجمه: سعید عبدالملکی، سعید، ۱۳۶۰-، مترجم

بند: ۵۰۳: ۱۳۹۲/۹۹/۷۴ JA

دوبی: ۲۲۰/۰۱۹

شماره: ۳۲۸۳۹۰۳

عنوان: روان شناسی سیاسی
تألیف: دیوید پاتریک هوتون
ترجمه: سعید عبدالملکی ویراسته: سحر فتاحی زاده
صفحه آرا: کژال گریخیک
مدیر تولید: داریوش سازمند
ناشر: دانژه
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: طیف نگار
شمارگان: ۱۰۰ نسخه قطع: وزیری
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۰۶۳-۲

این اثر مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیر اتابک) - کوچه اسلامی - شماره ۴/۲
کد پستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۱۱ صندوق پستی: ۴۱۴۶-۱۴۱۵۵ تلفن: ۸۸۸۴۶۱۴۸-۸۸۸۱۲۰۸۳ تلفکس: ۸۸۸۴۲۵۴۳

فروشی اینترنتی و آشنایی با نشر دانژه در: www.iketab.com

info@danjeh.org - www.danjeh.org

مقدمه

روان‌شناسی به عنوان علم مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی انسان‌ها، به مثابه یک دانش پرکاربرد و همگانی درآمدہ است و هر روز شاخه‌های گوناگونی از دل آن بیرون می‌آید که بخشی از بدنه جامعہ را مورد مطالعه قرار می‌دهد و به مسائل روان‌شناختی آنان پاسخی در خور و شایسته می‌دهد. روان‌شناسی سیاسی یکی از این شاخه‌هاست که در واقع یک دانش بین رشته‌ای قلمداد می‌شود که به هر اندازه به روان‌شناسی مربوط است به همان اندازه نیز از علوم سیاسی و مینہ‌های وابسته متأثر است.

روان‌شناسی سیاسی به عنوان یک رشته دانشگاهی و کاربردی در مغرب زمین مورد توجه ویژه است و دانشگاه‌های متعددی همچون جورج واشنگتن، اوهایو، استونی بروک، کالیفرنیا و مینه‌سوتا در ایالات متحده آمریکا و نیز در برخی کشورهای اروپایی همچون فرانسه و بریتانیا به عنوان یک رشته تحصیلی تأمنصه کرده‌اند. دانشجویان این رشته در دو سطح نخبگان و مردم عادی فعالیت می‌کنند. خبگان به عنوان تصمیم‌گیران مینہ جوامع بشری که خروجی سیاست‌های تئورسی و عملی‌شان می‌تواند سرنوشت افراد و کشورها را رقم بزند؛ و مردم عادی به مثابه افرادی که رفتارهای سیاسی‌شان - همچون پدید آوردن جنبش‌ها و انقلاب‌ها و رفتار رأی‌دهی - می‌تواند تعیین کننده باشد، مورد بررسی و مطالعه ویژه روان‌شناسی سیاسی می‌باشند. در کشورهایی همچون کشور ما که این قبیل علم - علی رغم مهم بودن و کاربردی بودن - مهجور واقع شده‌اند و اساساً به تعداد انگشتان یک دست هم در این زمینه تألیف و ترجمه‌ای انجام نشده است لذا بر آن شدیم با توجه به اینکه کتاب حاضر یکی از مهم‌ترین و به روزترین کتاب‌ها در زمینه روان‌شناسی سیاسی است به فارسی ترجمه شود تا علاوه بر آشنایی و علاقه مند به ویژه دانشجویان عزیز اطلاعات بیشتری از این قبیل مباحث کشور ما و از طرفی نخبگان سیاسی با این وادی آشنایی بیشتری پیدا کرده و در رفتارهای سیاسی خود از داده‌های آن بهره‌مند گردند.

در پایان لازم است از جناب آقای دکتر علی حسین سازمند مدیر مسئول مجلہ انصارات دانش و نیز جناب آقای دکتر محمد مهدی شریعت باقری و سایر کسانی که در انتشار این کتاب سهمی داشته‌اند تقدیر و تشکر نمایم. از خوانندگان گرمی تقاضا می‌شود اگر نکته یا پیامی داشتند از طریق ایمیل زیر منعکس نمایند.

سعید عبدالملکی

S_abdolmalaki@yahoo.com

۲۷ فروردین ماه ۱۳۹۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	فهرست تصاویر و جداول.....
۷	پیشگفتار.....
۱۳	فصل اول: چارچوب مفهومی کتاب.....
۳۹	فصل دوم: ابهام مختصری از حوزه‌ی مطالعاتی.....
۵۵	بخش اول: وضعیت ایران.....
۵۷	فصل سوم: رفتارگرایی و نژادپرستی.....
۶۹	فصل چهارم: روان‌شناسی و مارکسیسم.....
۸۳	فصل پنجم: خلق «یک بشکه‌ی بد».....
۹۷	فصل ششم: تصمیم‌گیری گروهی.....
۱۱۵	بخش دوم: فردگرایی.....
۱۱۷	فصل هفتم: شرح حال روان‌شناختی.....
۱۳۵	فصل هشتم: شخصیت و باورها.....
۱۵۱	فصل نهم: شناخت.....
۱۷۵	فصل دهم: عاطفه و هیجان.....
۱۸۹	فصل یازدهم: علم عصب‌شناسی.....
۲۰۵	بخش سوم: گردآوردن دو زمینه در کنار یکدیگر.....
۲۰۷	فصل دوازدهم: روان‌شناسی رفتار انتخاباتی.....
۲۲۳	فصل سیزدهم: روان‌شناسی ملی‌گرایی، تعارض قومی و نسل‌کشی.....
۲۴۳	فصل چهاردهم: روان‌شناسی نژادپرستی و عدم تساهل سیاسی.....
۲۶۵	فصل پانزدهم: روان‌شناسی تروریسم.....
۲۸۵	فصل شانزدهم: روان‌شناسی روابط بین‌الملل.....
۳۰۷	فصل هفدهم: نتیجه‌گیری: دیدگاهی شخصی.....

فهرست منابع و مآخذ

صفحه

عنوان

تصاویر

- ۱-۲- روابط میان علوم سیاسی و سایر حوزه های مطالعاتی..... ۴۰
- ۱-۴- کارت های آینه در آینه در آزمایش های سولومون آش در مورد فشار اجتماعی ۷۲
- ۱-۵- «محدوده های دایره ۲» اثر موریس ایشر..... ۸۴
- ۲-۵- تفسیر زیمرمان از آتش استنفورد..... ۸۷
- ۳-۵- یکی از عکس های ثبت شده هر سال ۲۰۰۴ که نظمیان آمریکایی را در حال شکنجه بازداشت شدگان در زندان ابوالیتیم نشان می دهد ۹۱

جدول ها

- ۱-۲- خلاصه ای از ویژگی های مدل های انسان اقتصادی و انسان روان شناختی..... ۵۲
- ۱-۳- خلاصه ای از استدلالات موافق و مخالف رفتارگرایی..... ۶۷
- ۱-۴- خلاصه ای از آراء موافق و مخالف پارادایم فرمان پذیری و طغیان..... ۸۲
- ۱-۵- خلاصه ای از استدلال ها در تائید و رد رویکرد بشکه بد زیبار..... ۹۶
- ۱-۷- توصیف شخصیت رؤسای جمهور مدرن باربر..... ۱۲۹
- ۱-۱۶- ابعاد همبستگی و شأن..... ۲۹۵

- واژه نما..... ۳۲۱
- موضوع نما..... ۳۲۴
- نام نما..... ۳۲۷

پیشگفتار

تا جایی که به خاطر دارم همیشه به دست ها، سیاسی، اقتصادی و دیگر رفتارهای اجتماعی علاقه مند بوده ام. اگر چه بسیار طول کشید تا به هم آنچه بدان بیشترین علاقه را داشتم نامی دارد و یک حوزه ی مطالعاتی آکادمیک (به نام) «روانشناسی سیاسی» را شکل می دهد. در واقع این امر تا زمانی که به عنوان یک دانشجوی فارغ التحصیل به ایالات متحده رفتم و آنچه را که به دنبال آن بودم یافتم. اتفاق نیفتاد. من در سیستم دانشگاهی کلسون به سرگ شده بودم و حتی نمی توانستم اصطلاحی را که در طول زمان تحصیل ام در دانشکده شفاف مورد استفاده قرار می گرفت به خاطر آورم. تحصیلات تکمیلی ام را به عنوان دانشجوی اقتصاد شروع کرده بودم. به صورت ساده لوحانه ای معتقد بودم که برخی چیزها را درباره دلایل رفتار اقتصادی انسان در اقتصاد خرد خواهیم آموخت. از این نگران بودم که دریافتم بسیاری از اقتصاددانان چیزهای مخف ساده ای را در مورد درست بودن رفتار انسان بدیهی می انگارند، با آنها همچون «مفروضات» برخورد می کنند و سپس این مفروضات را برای ساختن انواع مختلف مدل ها مورد استفاده قرار می دهند.

لطیفه ای بسیار قدیمی درباره یک مهندس، یک کشیش و یک اقتصاددان وجود دارد که به چاهی غارمانند سقوط کرده اند. به صورت طبیعی آنها شروع به بحث در مورد راهی برای خارج

شدن از این گرفتاری می کنند و پس از مدت زمان کمی، هر کدام راه حل خود را با دیگران در میان می گذارد. مهندس گفت: «جازه دهید با بالا رفتن از روی شانه های یکدیگر جای پاهایی در نقاط مختلف چاه بسازیم تا بتوانیم از چاه خارج شویم». پیشنهاد دوم متعلق به کشیش بود. او به صورت قابل پیش بینی ای یک راه حل معنوی پیشنهاد کرد و آن اینکه «بیایید همگی دست های یکدیگر را بگیریم و در محضر خدا دعا کنیم. او پاسخی برای مشکلمان خواهد یافت». سپس نوبت به اقتصاد دان رسید. او کمی فکر کرد و سپس به صورت ساده ای به دیگران گفت: «یک زبان به تصور کنید!». آموزش دهندگان اقتصاد خرد به صورت بیهوده ای تلاش می کردند که با نمایش خط های منحنی و جابه جایی آنها بر روی نمودار بر مبنای فرضیاتی درباره رفتار انسان (اطلاعات کلی، عدم وجود تبلیغات و چیزهایی از این قبیل)، صغرها را پر کنند؛ فرضیاتی که در نهایت نادرستی آنها صدق شده است. این آن چیزی نبود که دنبالش بودم و بنابراین مدت زیادی آن را ادامه نداد. من خیلی خسته شدم هیچ چیزی را درباره رفتار انسان فرض نمایم. می خواستم بدانم افراد در عمل، در جهت واقعیت چگونه و چرا فکر می کنند.

اگر چه دپارتمان علوم سیاسی، شکاف عمیقی برای روان شناسی سیاسی محض نداشت، با این وجود، آموزش های ابتدایی فوق العاده ای در این زمینه فراهم آورد. آنتونی آر بلاستر، نظریه پرداز روان شناسی سیاسی همواره با دقت انگیز مرا با آزمایش های شوک برقی استنلی میلگرام و با کتاب «آیسمن در اورشلیم» اثر هانا آرنت که در باب پیش پا افتادگی شر است آشنا کرد؛ دو اثری که در این کتاب مورد بحث قرار گرفته اند و با توجه به بروز شیفته ی خود ساخته اند. در همان زمان در اولین سال تحصیلی، در دپارتمان دوره هایی برگزار کردم. اما آنها تلاش می کردند چیزهایی را به من آموزش دهند که مدت زیادی در ذهنم نمی ماند. به سرعت می رسید آنها بیشتر به مشاهده ی رفتار یادگیری موش های آزمایشگاهی، نگارش طرح های تحقیقاتی و بیان و مبحث ساختار مغز علاقه مند باشند. به صورت طنز آمیزی بعدها مشاهده کردم که چقدر این ها برای فهم یک رفتار سیاسی دارای اهمیت هستند. ولی در آن زمان من با فکر جدا بودن این دو از هم و با این عقیده کاملاً اشتباه که روان شناسی و علوم سیاسی تقریباً علوم غیر مرتبطی هستند و اینکه مطلب بسیار کمی برای گفتن درباره یک دیگر دارند کلنجار می رفتم. در دومین سال تحصیل ملزم بودم که هم دروس روان شناسی و هم علوم سیاسی را بگذرانم. در این زمان تشخیص دادم به عنوان مثال

به مطالعه تجربی رفتار رای دهندگی علاقه‌مند هستم؛ نه فقط به مفروضات پیرامون اینکه چگونه افراد رای می‌دهند یا باید رای دهند. این موضوع در آن زمان مسیر خوش‌آتیه‌تری به نظر می‌آمد. زمانی که برای اولین بار در اوایل دهه‌ی بیستم زندگی‌ام وارد ایالات متحده شدم، به تدریج این احساس به من دست داد که موضوع این کتاب در عمل وجود دارد. همانگونه که در موضوع عوطه ورتر می‌شدم، تشخیص دادم که این سنتی است که سال‌ها به دنبالش می‌گشتم. مکان فوق‌العاده‌ی دیگری، دیپارتمان علوم سیاسی دانشگاه پیتسبورگ - را برای مطالعه برگزیدم؛ مکانی که بسیار شبیه به پسا صنعتی شنید بود. یکی از بزرگترین افسوس‌هایم پیرامون دوران دانشجویی این است که هرگز تلاش نکردم گذراندن دوره‌ای با هربرت سایمون بزرگ در دانشگاه کارنگی ملون نداشتم. به عنوان دانشجویی که در دانشگاه پیتسبورگ قادر بودم در دوره‌های دانشگاه کارنگی ملون ثبت نام کنم، این دو تنها چند دقیقه فاصله برای ساده‌ای به فاصله داشتند. ما سایمون در بسیاری از حوزه‌های آکادمیک افسانه بود و همیشه تلاشش بر بودند. در پیتسبورگ بسیار خوش‌سانس بوده دوره‌ی «سیاست توده‌ای» جان هارزلس گذراندم که علاقه‌ام به روان‌شناسی رفتار توده‌ها را تغذیه کرد و علاقه‌ی نخستینم به تفکر و روش‌های بگای را تبادل بخشید.

خنده دار آنکه این دوره، یکی از آخرین دوره‌هایی بود که به عنوان دانشجوی گذراندم و سرانجام رسالت و سنت‌های دیرگشاف شده‌ای را یافته‌ام که استخوان بندی این کتاب را شکل می‌دهند. در آن زمان، برایان ریپلی که بعدها دوست خوب و هم‌کلام من شد، در دانشگاه پیتسبورگ دوره‌ای را تحت عنوان «فرهنگ و شناخت در سیاست خارجی» تدریس می‌کرد. در آغاز به صورت کامل مطمئن نبودم این عنوان به چه معناست. اما پس از گفتگو با رانل تصمیم گرفتم آن را بیازمایم. برایان به عنوان بهترین معلمی که تاکنون شناخته‌ام، زبردست‌ترین مراکز موضوع تصمیم‌گیری در سیاست خارجی آشنا ساخت. موضوعی که آن را موافق طبع خوش‌الهام و در عمل از تئوری‌های اجتماعی و شناختی برای تبیین تصمیم‌گیری استفاده می‌کرد. هرچه بیشتر در موضوع عمیق‌تر شدم متوجه گردیدم این موضوع، آن سنتی است که سال‌ها جسته و گریخته به دنبال آن گشته‌ام. این سنت تنها متعلق به هربرت سایمون نیست، بلکه متعلق به دیگر بزرگان در این زمینه مانند الکساندر جورج، رابرت جرویس، آلن هولستی، ند لیبو و دیگران نیز هست. یک رساله‌ی دکترای تخصصی با موضوع استدلال منطقی در سیاست داخلی و خارجی

نوشتم. پس از آن کتابی پیرامون تصمیم گیری در طول بحران گروگان گیری ایران از این منظر نگاشتم و تاکنون مقالاتی پیرامون این موضوع و سایر موضوعات منتشر ساخته ام. من آگاهانه در تلاش بوده ام؛ هرچند این تلاش برای این نبوده است کفه ی نظرات شخصی خود را نسبت به مساعدت های فروتنانه ی دیگران در این کتاب فزونی بخشم. در حالی که چند کتاب درسی عالی، که تا حال حاضر منتشر شده اند دانشجویان را با روان شناسی سیاسی آشنا می کنند، هیچ کدام به آنچه که من خواهان آموزش آن به دانشجویانم هستم را بازتاب نمی دهند. این مسئله قابل فحش است. روان شناسی سیاسی یک رشته ی وابسته به طرز تفکر است و استادان مختلف آن را به شیوه های متفاوتی تدریس می کنند. من این کتاب را به همان دلیلی نوشتم که بسیاری از دانشگاهیان کتاب های درسی را می نویسند و آن دلیل این است: من نمی توانم کتابی را بیابم که در یک جلد، تمام آن چیزی را که می خواهم مورد بحث قرار دهم پوشش داده باشد. به ویژه می خواستم کتابی بنویسم که:

۱- به صورت موسعی «روان شناسی سیاسی» را تعریف کند تا شامل کار روان شناسان و محققانی باشد که - به رغم نوشتن پیرامون موضوعات اساساً سیاسی - در بادی امر، خود را روان شناس سیاسی تعریف نکردند یا نکنند.

۲- به صورت برابری در مورد سنت های وضییت گرایی و طبع گرایی در روان شناسی قضاوت کند.

۳- شامل مقدماتی کلی باشد که برخی ابزارهای سیاسی به اهداف تدریس را داشته باشد.

به صورت طبیعی آرزومندم این کتاب برای دیگرانی که به عنوان این اهداف هستند مفید فایده باشد. یا حداقل مدرسان «روان شناسی سیاسی» را متقاعد سازد به گونه ها بر سر موضوعاتی که در اینجا با آنها سر و کار داشتیم و پیشتر آنها را در تدریس شان پوشش داده اند وقت صرف کنند. آرزومندم این کتاب همچنین به عنوان یک متن مقدماتی هم برای کسانی که به رفتارهای سیاسی گروهی به صورت تخصصی سر و کار دارند و هم کسانی که رهبران و نجیبان در بافت روابط بین الملل و سیاست خارجی مورد بررسی قرار می دهند به کار آید. بیشتر اوقات این دو «اردوگاه» در روان شناسی سیاسی به صورت مستقل از هم عمل می کنند، اما امیدوارم این کتاب برای کارشناسان در هر دو اردوگاه جذاب باشد.

افراد بسیاری در طول نوشتن این کتاب مرا یاری نمودند. می خواهم بخصوص از کمک های آن

کارول، مایکل کرنز، سارا فیلیپس و الیزابت رنر تشکر نمایم. بخصوص مایکل مرا به پیگیری این موضوع تشویق کرد، آن هم زمانی که تنها موضوعی ساده بر روی ایمیلی بود. ویرایش تخصصی آن و الیزابت، دست نوشته های مرا بهتر ساخت. همچنین بازیبن های گمنام مختلف، نظرات سودمندی را ارائه کردند که در این کتاب از آنها استفاده شد. مارکو یاکوبینی از UCLA و جف بدول از UCF هر دو به صورت قابل توجهی مرا در ایده های فصل یازده و علم عصب شناسی یاری نمودند. موضوعی که برای من بیشترین تازگی را داشت؛ چرا که آن زمان که دکترای تخصصی ام را دریافت کردم این موضوع تنها بر توامیدی در چشم روان شناسان سیاسی بود. همچنین جف با مهربانی کافی پیش نویس اولیه آن فصل را مطالعه و با حوصله برخی از اشتباهات مفهومی مرا اصلاح نمود. همچنین دیوید پرل از دانشگاه کنتی واشنگتن باعث ایجاد علاقه من به علم عصب شناسی شد و از او سپاسگزارم. استیفن پستونر دانشجوی قبلی من در زمان تدریس در دانشگاه اسکس - که اکنون یک دستیار هیئت علمی در دانشگاه انکتیکات است - با ایجاد توجهم بر کارهای جدیدی که در زمینه تحلیل کد عملیاتی انجام داده بود مرا با مشایهی بر من داشت و همچنین از او تشکر می نمایم. در زمان نگارش این کتاب، دست نوشته های من بیشتر بدول را با دانشجویانم در کلاس روان شناسی سیاسی دانشگاه UCF در میان گذاشتم. هر یک وظیفه دارم از هر کسی که در آن کلاس ها به من در ایده های اولیه ام کمک کرد تشکر نمایم بخصوص وظیفه دارم از کسانی تشکر کنم که در طول این مسیر مرا از پیشنهادها، نصایح و تشویق های خود بیرونی ساختند. بخصوص دوست دارم از داسیا اندرسون، فردریک آیر، مایکل کارانو، تراویس داوری، جسی فلیزپاتریک، مگی فاندورا، دیل گرینستین، پاتریک هینز، کنی کلامبر، بنت لس من، دیوید ماگوور، جیمز ناپولیتانو و کیمبر لایت سویت تشکر نمایم.

نوشتن این کتاب مانند کتاب های قبلی بدون عشق و تشویق بی پایان از عزیزانم غیر ممکن بود و همچنین از حمایت های مالی آنها نیز سپاسگزارم. اتمام کتاب همچنین از من می دهد که مدت زمان بیشتری را با خانواده عزیزم سپری نمایم. از همسرم آنابت، دخترم ایزابل و پسرم کارنر به خاطر عشق و بردباری شان، و زمانی که مدت زیادی را برای نوشتن کتاب پشت کامپیوتر می نشستم تحمل می کردند، سپاسگزارم.

اورلاندوی فلوریدا

آوریل ۲۰۰۸